Nider, Johannes: Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi
[Cologne: Ludwig von Renchen, about 1485]

mortis iure censet. Sane ē videre hoīes
pusillaīes ꝛ remissos deficientes sub one-
re. virga ꝛ calcaribꝫ indigentes. quorum
breuis ꝛ rara ꝯpunctio. aīalis cogitatō. te
pida ꝯuersatio. obedientia sine deuotōne.
sermo sine circūspectōe. orō sine cordis in
tentōe. locutio sine edificatōe. quos demū
qꝫ vt videmus vix gehenne metus inhibꝫ
vix pudor cohibet. vix frenat rō. vix disci
plina coercet. Et hmōi si diu ita pmanse
rit aut opprimunt sub onere ꝛ succūbunt.
aut iam quodāmō in inferno sunt vt nū
qꝫ ad plenū respicerent in luīe miseratō
num dn̄i. nō in libertate spūs que sola fa
cit iugū suaue ꝛ onus leue. Inde aūt pni-
ciosa tepiditas manat. qꝛ voluntas eoꝝ nō
dū purgata est. nec bonū sibi volunt. nec
nouerūt a ꝓpria ꝯcupīa abstracti ꝛ illecti.
Amant em̄ cū carne sua terrenas ꝯsolati
unculas in verbo. signo vel facto. ꝛ si hec ī
terrūpunt aliqn̄. non tn̄ penitus rumpūt
Hinc est ꝙ raro affectiōes suas dirigunt
in deū. ꝛ eoꝝ ꝯpunctio nō ꝯtinua sed ho-
raria est. Impleri aūt miserationibꝫ dn̄i
anima hmōi non p̄t. Et qꝫto magis ille
euacuabit tanto magis istis implebit vel
si forte magis ꝓbas. nunqꝫ iste illis mi-
sceri poterint. non em̄ spūs ꝛ caro. ignis
ꝛ tepiditas in vno domicilio ꝯmorant.
presertim cū tepiditas dn̄o soleat vomitū
ꝓuocare. Hec bernardus.

Capitulum .iiij. A

Btis igitur de
ignorantia p̄missis. declarādū
est preceptū nonū. Non ꝯcupis
ces vxorē ꝓximi tui. Et suo mō est intelli
gendū ꝙ nec feīa ꝯcupiscat virꝫ alienum
Et ponit Exo. xx. ꝛ Deut. v. Circa q̄ tria
principalr̄ sunt videnda. Prio intellcūs
hꝰ mandati. Scdo ad quot actꝰ se exten
dat ambitus hꝰ mandati. Tercio qꝫ peri
culosum sit delectabilibꝫ immorari B
Quantū ad primi intellcūm notandum
primo ꝙ pctm̄ interius in volūtate dr̄ pec
catū cordis. ꝛ pctm̄ exterius dr̄ pctm̄ ope-
ris. ꝛ qn̄ ista. s. pctā cordis ꝛ opis ꝯiungū
tur. tunc sunt sicut vnū pctm̄. vt determi
nat. ij. sentē. di. xlij. tunc etiā vno precep
to ꝓhibent. vt dicunt docto. iij. sen. circa
dist. vlt. Cū aūt peccat in corde solū non
ꝑueniendo ad actū exteriorē ꝓpter aliqd
impedimentū. forte tunc pctm̄ cordis se-
parat a pctō opis ꝛ recipit spālem ꝓhibi
tōem. Ad ꝓpositū igr̄ ꝯcupiscentia mulie
ris aliene ad venerea potest dupl̄r ꝯsidera-
ri. Uno mō ꝓut ex ea causat ꝛ orit exteri-
or actus mechandi. ꝛ tunc ꝓhibet eadē ꝓ
hibitōe cum exteriori actu sexto mādato.
Nō mechaberis Alio mō ꝯsiderat in quā
tum ex ipsa ꝯcupīa non sequit actus exte
rior: qꝛ forte impeditur. ꝛ ne quis putaret
hoc desiderium non esse pctm̄. debuit spāle
preceptū viꝫ nonū dari. Unde sicut ꝑ pre
ceptū sextū Nō mechaberis ꝓhibet ois v
sus illicitus membroꝝ exterioꝝ ad vene-
rea. Sic ꝑ illud ix. Non ꝯcupisces vxorē
ꝓxi tui ꝓhibet ois illicita ꝯcupīa venereo
rum turpiū. qꝛ ꝯꝑtum ē ex vehemēti ima
ginatōe venereoꝝ sine actu exteriori vt dr̄
aug. semen defluxisse in vigilia. qd est ꝯtra
naturā peccare. ꝛ pctm̄ mutū vulgariter.
C Scdo notandū ſm tho. j. ij. q. xxx
ꝙ ꝯcupīa ꝓprie loqn̄do est passio quedā
appetitus sensitiui. Est em̄ in sensu appe-
titio alicꝰ delectabilis sensualis absentis.
Et quantū ad ꝓpositū sufficit hmōi ꝯcu-
piscentia est duplex. Una carnis. s. appe-
titio delectabiliū ſm tactū vt sunt venerea
Alia oculoꝝ viꝫ appetitio tꝑalium bono
rum qꝫtum ad possessionē ꝛ vsum vtilita
tis eoꝝ. Secunda ꝑtinet ad vltimū pre-
ceptū. Prima ad pn̄s. D Tercio
notandū ꝙ prima ꝯcupīa dr̄ ꝯcupiscētia
carnis. Et tripl̄r accipit ſm tres eius mo
tus principales in genere. Quidā nullū
sunt pctm̄. Alij sunt veniale. Tercij mor-
tale Nam primo aliqui dicuntur pri-
mi motus istius ꝯcupīe carnis. ꝛ sunt ta
les qui cōsistunt infra limites nature vel
sensualitatis. sic ꝙ nullo modo detendēt
a voluntate. ꝛ tunc nullum peccatū sunt.

http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iii-150/0345
TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG